

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

17 april 2008

ONTWERP VAN DECREET

**houdende instemming met het Internationaal Verdrag
betreffende de controle van schadelijke aangroeiwerende systemen op schepen,
opgemaakt in Londen op 5 oktober 2001**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking en Toerisme
uitgebracht door de heer Johan Verstreken**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Karim Van Overmeire.

Vaste leden:

de heren Stefaan Sintobin, Roland Van Goethem, Luk Van Nieuwenhuysen, Karim Van Overmeire, John Vrancken;

de dames Sabine Poleyn, Miet Smet, de heren Luc Van den Brande, Johan Verstreken;

de heer Marnic De Meulemeester, de dames Stern Demeulenaere, Anne Marie Hoebeke;

de heren Gilbert Bossuyt, Jan Roegiers, mevrouw Anissa Tamsamani.

Plaatsvervangers:

de dames Agnes Bruyninckx, Hilde De Lobel, de heer Werner Marginet, mevrouw Marie-Rose Morel, de heer Christian Verougstraete;

de heer Ludwig Caluwé, mevrouw Cindy Franssen, de heer Koen Van den Heuvel, mevrouw Monica Van Kerrebroeck;

de heren Louis Bril, Patrick De Klerck, Marc van den Abeelen;

de heren Bart Caron, Kurt De Loor, Jacky Maes.

Toegevoegde leden:

de heer Jan Loones;

de heer Eloi Glorieux.

Zie:

1588 (2007-2008)

– Nr. 1: Ontwerp van decreet

INHOUD

Blz.

I.	Inleidende uiteenzetting door mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur	4
II.	Algemene bespreking	5
III.	Stemmingen	5
	1. Artikelsgewijze stemming	5
	2. Stemming over het geheel	5
Bijlagen:		
	Fiche 1: Interactie tussen het TBT-verdrag en de Europese regelgeving ter zake	7
	Fiche 2: Bepalingen van het TBT-verdrag die raken aan Vlaamse bevoegdheden	11

DAMES EN HEREN,

In de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme werd op datum van dinsdag 15 april 2008, het ontwerp van instemmingsdecreet bij het internationaal verdrag betreffende de controle van schadelijke aangroeiwerende systemen op schepen, na bespreking, bij unanimité goedgekeurd.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR MEVROUW HILDE CREVITS, VLAAMS MINISTER VAN OPENBARE WERKEN, ENERGIE, LEEFMILIEU EN NATUUR

Aangezien er inzake dit verdrag een uitgebreide memorie van toelichting voorligt, acht de *minister* het aangewezen om haar uiteenzetting relatief beperkt te houden. Naast de reeds in de genoemde memorie vervatte gegevens zal zij, volledigheidshalve, ook enkele meer technische toelichtingsaspecten als schriftelijke bijlagen ter beschikking stellen ten behoeve van het verslag.

Het Internationaal Verdrag betreffende de controle van schadelijke aangroeiwerende systemen op schepen, kwam tot stand in de schoot van de Internationale Maritieme Organisatie, afgekort 'IMO'. Het wordt doorgaans het 'TBT-verdrag' genoemd, naar 'tributyltin', omdat het ontstond naar aanleiding van de problemen veroorzaakt door tributyltinhoudende aangroeiwerende verven die aangebracht werden op scheepsrompen.

Het verdrag heeft, binnen onze Belgische staatkundige logica, een gemengd karakter, hetgeen in casu betekent dat het zowel onder de bevoegdheid van de federale overheid als van de gewesten valt. In deze ligt het overwicht duidelijk bij de federale overheid. Het is dan ook die federale overheid geweest die – teneinde de instemmingsprocedure langs Vlaamse zijde te vergemakkelijken – het Vlaamse Gewest een serie duidende documenten heeft bezorgd, waaronder de thans voorliggende memorie van toelichting. De stand van informatie in de memorie werd daarom ook reeds afgesloten in 2006. Ondertussen is duidelijk geworden dat het verdrag overeenkomstig zijn artikel 18, eerste lid, wereldwijd in werking zal treden twaalf maanden na de ratificatie door Panama, die plaatsvond op 17 september 2007.

Zoals reeds gesteld, valt de toepassing van het verdrag voor het leeuwendeel onder de federale bevoegdheden. Niettemin zijn er ook aspecten die onder de gewestelijke – in casu Vlaamse – bevoegdheid vallen. Voor een degelijke implementatie zal overleg derhalve absoluut noodzakelijk zijn. De werkgroepen 'Noordzee en Oceanen' en 'Chemische

Stoffen' (voor wat betreft productnormering) van het CCIM (het Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid) zijn geschikte overlegplatforms. In elk geval ligt het verdrag duidelijk in het verlengde van zowel de Belgische als de Vlaamse beleidsvisie op het uitbannen van TBT-houdende aangroeiwerende systemen.

Minister Crevits wijst er dienaangaande op dat vooral een drietal elementen uit het verdrag rechtstreeks raken aan de Vlaamse bevoegdheden. Het betreft dan met name: de omschrijving van de uit te bannen systemen (zoals opgenomen in annex 1), de bepalingen inzake de verwijdering van afvalstoffen (artikel 5 van het verdrag) en ten slotte ook artikel 8 dat handelt over wetenschappelijk en technisch onderzoek en monitoring. De elementen in kwestie zijn behoorlijk technisch van aard, hetgeen het minder aangewezen maakt om er hic et nunc omstandig op in te gaan. Teneinde echter de commissie, en meer algemeen ook de hele Vlaamse parlementaire gemeenschap, in de gelegenheid te stellen kennis te nemen van de exacte draagwijdte van deze bepalingen, zal de minister een technische fiche ter beschikking stellen die in bijlage bij het verslag kan worden opgenomen.

De minister verduidelijkt verder dat dit verdrag hoogstwaarschijnlijk weinig of geen bijkomende impact naar budget en personeel met zich zal meebrengen (cf. ook de hoger vermelde technische fiche). Het op 26 november 2007 uitgebrachte financieel advies was dan ook positief; tevens concludeerde men dat het niet nodig was het begrotingsakkoord aan te vragen. Men verwacht overigens al evenmin bijkomende gevolgen voor de lokale overheden.

Tot slot wenst de minister nog enkele beschouwingen te wijden aan de proceduregang en aan de ontwikkeling van het ontwerp van decreet. Na de goedkeuring in eerste lezing door de Vlaamse Regering op 14 december 2007 werd het advies gevraagd van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Minaraad) en de afdeling Wetgeving van de Raad van State. De SERV meldde, geen advies te willen uitbrengen; zowel de Minaraad als de Raad van State brachten advies uit.

Het advies van de Minaraad bevatte geen elementen die aanleiding gaven tot een herwerking van het voorontwerp van instemmingsdecreet. Het advies van de Raad van State (advies 43.976/3 van 10 januari 2008) bevatte daarentegen wel degelijk enkele elementen die aanleiding gaven tot een beperkte herwerking van het voorontwerp van instemmingsdecreet. De goedkeuring in tweede lezing ging door op 15 februari 2008, waarna het

dossier kon worden ingediend in het Vlaamse Parlement. Een en ander leidde uiteindelijk tot de huidige bespreking.

Afsluitend verzoekt de minister de commissieleden dan ook om hun goedkeuring te willen hechten aan het hen voorgelegde instemmingsdecreet.

II. ALGEMENE BESPREKING

De heer *Karim Van Overmeire* had van de minister graag enige verduidelijking gekregen over haar uitspraak dat het verdrag in werking treedt twaalf maanden na de ratificatie door Panama. Is dit omdat Panama toevallig het land is waarmee de minimumdrempel qua aantal ratificaties werd gehaald, of heeft het, hetgeen de vraagsteller enigszins onwaarschijnlijk overkomt, te maken met enig specifiek maritiem belang van de staat Panama?

In haar antwoord bevestigt *minister Crevits* dat de eerste assumptie van de vraagsteller wel degelijk de juiste is. In zijn artikel 18 bepaalt het verdrag immers dat het in werking treedt twaalf maanden na de datum waarop ten minste vijftientwintig staten het volledig hebben goedgekeurd. Weliswaar is ook de tweede assumptie van de vraagsteller niet geheel ongegrond. De vijftientwintig staten in kwestie moeten samen immers over een koopvaardijvloot beschikken die goed is voor ten minste vijftientwintig procent van de brutotonnage van de wereldhandelsvloot. Voor wat dat laatste criterium betreft is het feit dat het specifiek over Panama (waar nogal wat schepen geregistreerd zijn) gaat, dus zeker ook niet geheel zonder betekenis.

III. STEMMINGEN

1. Artikelsgewijze stemming

Artikel 1

Ter stemming gelegd, wordt het eerste artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimiteit van 11 stemmen.

Artikel 2

Ter stemming gelegd, wordt daarna ook het tweede artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimiteit van 11 stemmen.

Artikel 3

Ter stemming gelegd, wordt ook het derde artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimiteit van 11 stemmen.

Artikel 4

Ter stemming gelegd, wordt ten slotte ook het vierde artikel van het ontwerp van decreet aangenomen bij unanimiteit van 11 stemmen.

2. Stemming over het geheel

In zijn geheel ter stemming gelegd, wordt het ontwerp van decreet houdende instemming met het Internationaal Verdrag betreffende de controle van schadelijke aangroeiwerende systemen op schepen, opgemaakt in Londen op 5 oktober 2001, finaal eveneens aangenomen bij unanimiteit van 11 stemmen.

De verslaggever,

Johan
VERSTREKEN

De voorzitter,

Karim
VAN OVERMEIRE

BIJLAGEN:

Fiche 1: Interactie tussen het TBT-verdrag en de Europese regelgeving ter zake

Fiche 1: Interactie tussen het TBT-verdrag en de Europese regelgeving ter zake

Niet alleen de Internationale Maritieme Organisatie hield zich met de problematiek bezig; ook de EU ontwikkelde een eigen beleid en regelgeving.

De eerste richtlijn die handelt over het gebruik van TBT-houdende verven is Richtlijn 76/769/EEG van de Raad van 27 juli 1976 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der Lidstaten inzake de beperking van het op de markt brengen en het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen en preparaten. Deze richtlijn werd op haar beurt gewijzigd door de Richtlijn 89/677/EEG van 21 december 1989, Richtlijn 1999/51/EG van 26 mei 1999 en Richtlijn 2002/62/EG van 9 juli 2002. Deze laatste richtlijn was eigenlijk een omzetting van het verdrag.

Om een halt toe te roepen aan de problemen in verband met laattijdige, onvolkomen of niet-uniforme omzetting werd op EU-niveau overgegaan tot het uitvaardigen van een Verordening, met name de Verordening nr. 782/2003 van het Europees Parlement en de Raad van 14 april 2003 houdende een verbod op organische tinverbindingen op schepen. Deze Verordening is rechtstreeks van toepassing en dient dus niet omgezet te worden in Belgische wetgeving. Evenwel kan het nuttig zijn om aanpassingen door te voeren aan de reeds bestaande koninklijke besluiten, zowel op het gebied van de gebruiksverboden als op het gebied van de havenstaatcontrole.

De Verordening anticipeert op het verdrag, of toch zeker op de inwerkingtreding daarvan, door reeds dwingend de dubbele timing van 2003/2008 op te leggen. Zij is slechts van toepassing op Europese schepen, of schepen die varen in Europese wateren. De Verordening is vanaf 1 januari 2008 echter ook van toepassing op schepen die onder niet-Europese vlag varen voor wat de toegang tot een EU-haven of EU-offshore terminal betreft. Vanaf die datum mogen immers geen schepen met TBT-houdende aangroeiwerende systemen die EU-installaties aandoen, tenzij op de schepen een toplaag is aangebracht die voorkomt dat TBT zou kunnen vrijkomen. Wel is dit niet van toepassing op voor 1/7/2003 gebouwde drijvende platforms, tenzij ze op of na die datum in het droogdok zijn geweest.

Wat nu de kwestie van de implicaties van het TBT-verdrag voor België en Vlaanderen betreft: deze kwestie dient bekeken te worden doorheen de invalshoek van de hoger vermelde Verordening nr. 782/2003. De implicaties naar lasten en verplichtingen toe zullen normaliter hoogst bescheiden zijn, aangezien die opgeslorpt worden door de (eerdere) impact van de Verordening. Normaliter zou men in onze contreien bijvoorbeeld geen scheepswerven, scheepseigenaars, reders,... meer mogen aantreffen die schepen nog met de geviseerde verven bewerken, aangezien de Verordening dit reeds met ingang van 1 juli 2003 heeft verboden. De sector zou dus reeds lang op minder belastende alternatieven moeten overgestapt zijn. De scheepswerven in België zijn overigens reeds uitgerust met installaties voor het opvangen van TBT-houdende aangroeiwerende verven, zodat ook dit aspect geen probleem schept.

Een grote meerwaarde van het verdrag voor staten met belangrijke havens, zoals ook België, is het afnemen van de vervuiling door TBT in en rond de havens en de kustgebieden, wat onder meer een gunstige invloed zou moeten uitoefenen op de problematiek van de baggerspecie. Tot nu toe dreigden vele pogingen om de milieu-problematiek in onze havens aan te pakken (zoals saneringsoperaties met als doel het saneren van de bodems, sedimenten,...) door de steeds nieuwe aanvoer van TBT uit te draaien op “dweilen met de kraan open”. Hopelijk zal het verdrag, in het verlengde van de Verordening, deze steeds nieuwe aanvoer van TBT sterk terugdringen.

Fiche 2: Bepalingen van het TBT-verdrag die raken aan Vlaamse bevoegdheden

Fiche 2: Bepalingen van het TBT-verdrag die raken aan Vlaamse bevoegdheden

In deze technische fiche wordt dieper ingegaan op bepalingen van het Verdrag die raken aan Vlaamse bevoegdheden.

(i) krachtens annex 1 uit te bannen systemen

Op het niveau van het Vlaamse Gewest dient alvast verwezen te worden naar de aanpassing doorgevoerd bij besluit van 12 mei 2006 van de Vlaamse Regering (BS 30 juni 2006) aan titel II van het Vlarem, in uitvoering van de Richtlijn 2002/62/EG – en, indirect, dus ook van het verdrag. Door deze aanpassing mogen er geen organische tinverbindingen meer worden gebruikt als biociden ter voorkoming van aangroei op vaartuigen, ongeacht hun lengte of gebruik, of op allerlei tuigen voor visteelt en visvangst.

Ook deze bepaling komt zich bij het lijstje voegen van bepalingen waarvan de naleving door de ambtenaren van de afdeling Milieu-inspectie van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie dient gecontroleerd te worden. Naar alle waarschijnlijkheid zal dit weinig of geen bijkomende financiële of budgettaire inspanningen vergen, aangezien verscheidene van de beoogde inrichtingen of activiteiten nu reeds door betrokken ambtenaren geïnspecteerd worden.

(ii) Artikel 5 : verwijdering van afvalstoffen

Het artikel 5 van het TBT-verdrag eist dat de afvalstoffen voortkomend uit het aanbrengen of het verwijderen van een ‘anti-fouling system’ (aangroeiwerend systeem – meteen ook de reden waarom dit verdrag soms ook als de ‘AFS-conventie’ wordt aangeduid) als bedoeld in annex 1, op een mens- en milieuvriendelijke wijze verwijderd worden.

Artikel 5 kadert aldus in de gewestelijke bevoegdheid met betrekking tot het afvalstoffenbeheer. De bepalingen van het decreet van 2 juli 1981 betreffende de voorkoming en het beheer van afvalstoffen en zijn uitvoeringsbesluiten zijn van toepassing op de afvalstoffen hier bedoeld. Die bepalingen bevatten inzameling, behandeling, verwerking en verwijdering van afvalstoffen, zowel gevaarlijke als ongevaarlijke afvalstoffen.

Hoewel in het Vlaamse Gewest geen specifieke bepalingen uitgevaardigd zijn omtrent afvalstoffen die aangroeiwerende verven bevatten (organotinverbindingen), bevat de bestaande regelgeving voldoende bepalingen om uitvoering te geven aan het zeer algemeen geformuleerde voorschrift van artikel 5 uit het verdrag.

Het artikel 5 verwijst in algemene termen naar ‘international rules, standards en requirements’. Het Verdrag van Bazel op de internationale transfer van afvalstoffen is zeker van toepassing. Dit verdrag wordt geïmplementeerd door de Verordening 1013/2006/EG.

Artikel 5 heeft enkel betrekking op de afvalstoffen die ontstaan bij het gebruik en de verwijdering van organotinverven op schepen. Meer in het algemeen beoogt het verdrag, gelet op zijn gespecialiseerde invalshoek, slechts om het gebruik en de aanwezigheid van organotinverbindingen als aangroeiwerende systemen op schepen te verbieden, althans op een gedeelte van de vloot ; andere bronnen van organotinverontreiniging in het milieu en andere toepassingen van organotinverbindingen, zoals het gebruik binnen landbouw en industrie, komen in dit verdrag dus niet aan bod.

Er worden geen bepalingen voorzien voor de bescherming van het water, noch van de bodem en specifiek de onderwaterbodem. Evenmin is een bepaling opgenomen die de verdragspartijen ertoe moet aanzetten om de (sterk) verontreinigde waterpartijen, bodems en onderwaterbodems te saneren of minstens te analyseren en te inventariseren met het oog op adequate sanering ter bescherming van het milieu en de volksgezondheid. Eén en ander wil natuurlijk niet zeggen, dat de Partijen zich hier niet kunnen of mogen mee bezig houden. Al evenmin betekent dit, bijvoorbeeld, dat eventuele maatregelen of onderzoeken inzake bepaalde deelaspecten van de tributyltinproblematiek zich niet op vruchtbare wijze zouden kunnen inschakelen in een groter logisch geheel (zie verder onder punt iii.)

(iii) Artikel 8 : wetenschappelijk en technisch onderzoek en monitoring

Artikel 8 van het verdrag vraagt om verder wetenschappelijk en technisch onderzoek aan te moedigen teneinde de gevolgen van aangroeiwerende systemen beter te leren kennen. Toekomstig onderzoek in het kader van het milieubeleidsplan of het TWOL-programma kan aangewezen zijn.

Doordat organotinverbindingen op de lijsten gevaarlijke stoffen van de Noordzeeconferentie, van OSPAR (Verdrag ter bescherming van de Noordoostatlantische Oceaan) en van de Richtlijn 76/464/EG staan, zijn ze gevat door de doelstelling om te streven naar nulbenaderende concentraties in het leefmilieu.

TBT is intussen ook opgenomen in de lijst van prioritaire stoffen van de Europese Kaderrichtlijn Water (2000/60/EG). Conform beschikking 2455/2001/EG zijn de tributyltinverbindingen bovendien aangeduid als prioritair gevaarlijke stof, waardoor de doelstelling van eliminatie op deze stoffen van toepassing is.

Voor de prioritaire stoffen dient de Europese Commissie een voorstel van acties en van milieukwaliteitsnormen voor water, sediment of biota voor te stellen. Indien geen overeenstemming kan bereikt worden over deze voorstellen op communautair niveau, dienen de lidstaten zelf acties en normen uit te werken. Een ontwerp-richtlijn van de Europese Commissie werd op 17 juli 2006 uitgevaardigd en momenteel loopt de goedkeuringsprocedure door Raad en Parlement. Er wordt een ontwerpnorm gehanteerd van 0.2 ng/l (jaargemiddelde) en 1.5 ng/l (maximum).

Wat dan de monitoring in oppervlaktewater en waterbodem betreft : het waterbodemmeetnet van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) heeft als doel de kwaliteit van de Vlaamse waterbodems in kaart te brengen en op te volgen. Sinds 2006 wordt TBT als standaardparameter meegenomen in de waterbodemmonitoring. Jaarlijks worden 150 meetplaatsen bemonsterd.

Sinds 2006 worden door VMM de organotins ook maandelijks opgevolgd in oppervlaktewater en dit op een 40-tal strategische meetplaatsen (gewestgrenzen en eindpunten van hoofdwaterlopen).